

DE ODYSSEE VAN MIJN BESTAAN

MIJN LEVEN ACHTER ONZICHTBARE TRALIES
MANJA EN KLINIEKEN
OVER DE SHOAH DIE NOOIT VOORBIJ GAAT
aangevuld met oude en nieuwe wapenfeiten

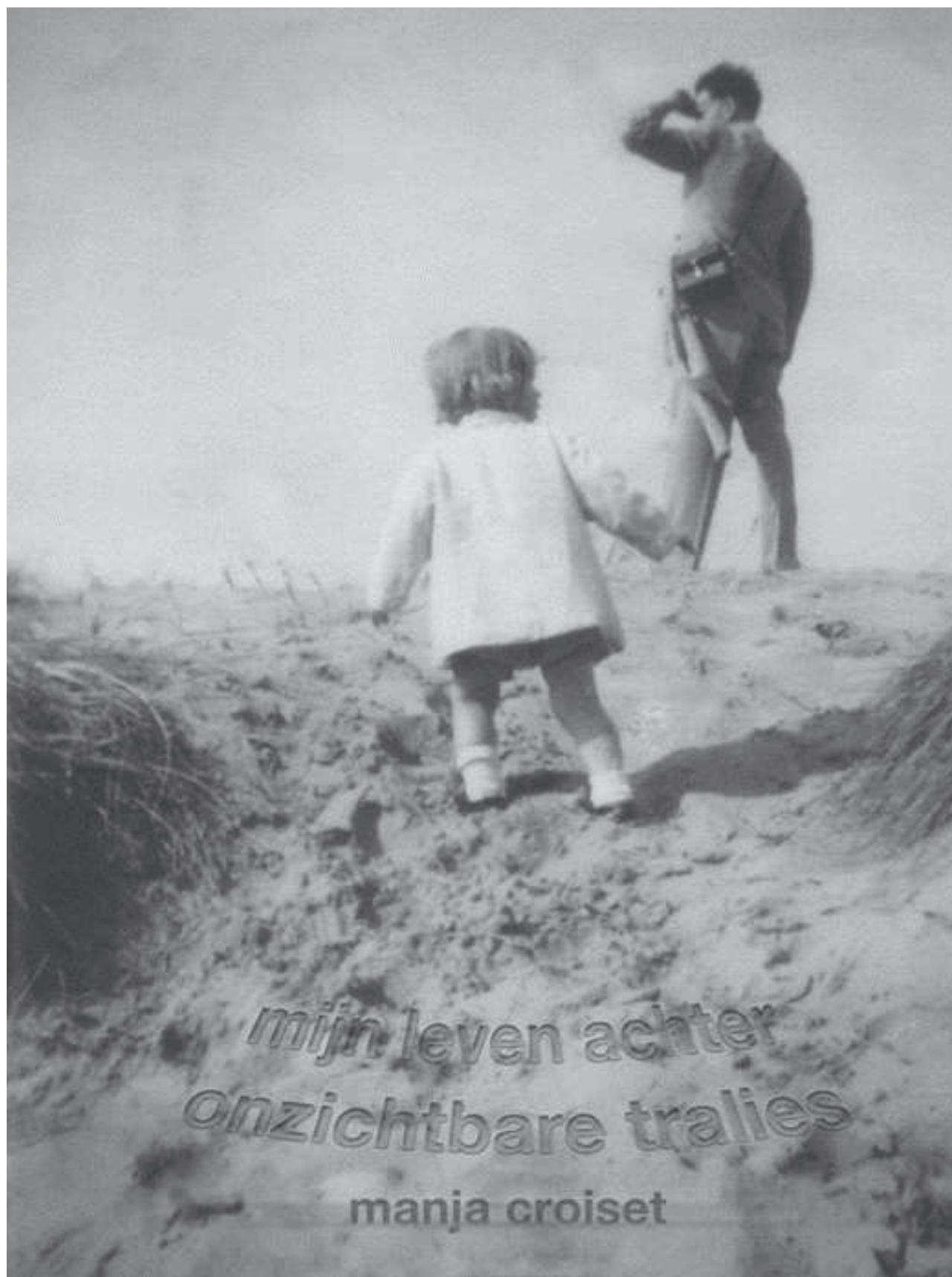
Opgedragen aan Hal, mijn schild en de betrouwe....

*je acceptatie en respect
gaf me de ruimte me te
ontplooien en ik werd
wie jij altijd dacht
dat ik was*

Toelichting op dit verzamelde werk. In een andere fase geschreven dan de oorspronkelijke (auto) biografieën, ik spreek in de tegenwoordige tijd over mijn ouders, terwijl mijn vader op 18 november 2011 overleden is, 96 jaar oud en mijn moeder een half jaar later op 11 mei 2012, 94 jaar oud. Tevens zijn er fragmenten uit andere boeken overgenomen, omdat ze hierin passen/thuis horen. Er zijn vele overlappingsen geschraapt, maar er viel niet aan te ontkomen, om diverse teksten meermalen te plaatsen binnen de context van de verhalen. Inmiddels ben ik fysiek ernstig hulpbehoevend, de impact op mijn mentale welzijn evident.

Een significant verschil met de vorige documenten, waar ik getracht heb me tot geschiedschrijving te beperken. De vrije loop laten is overdreven, maar ik heb mijn emoties meer ruimte gegeven.

Binnenwerk en cover Manja Croiset
2^e druk. 2018

*mijn leven achter
onzichtbare tralies*

manja croiset

*Vanzelfsprekend is de waarneming van de in dit boek
beschreven gebeurtenissen subjectief.*

herinneringen aan en uit mijn kindertijd

nieuwe grammaticale vorm
onverwerkt verleden tijd

het is beter jong te sterven
dan lang te lijden

het verschil tussen een herinnering en een flashback is significant

in gedachten verzonken
sta ik voor de spiegel
de contouren vervagen
en ik kom in mijn kindertijd
terecht

in mijn kindertijd
had ik geen probleem
ik was het probleem

Ik ben daar nooit vanaf gekomen.

KINDERJAREN

1947

terug na een maand Zandvoort
het kindje heeft leren lopen
een vaag beeld
ze klimt op een tafeltje voor het raam
in de vensterbank
hangt al half naar buiten
net nog heeft de moeder
haar bij haar enkels

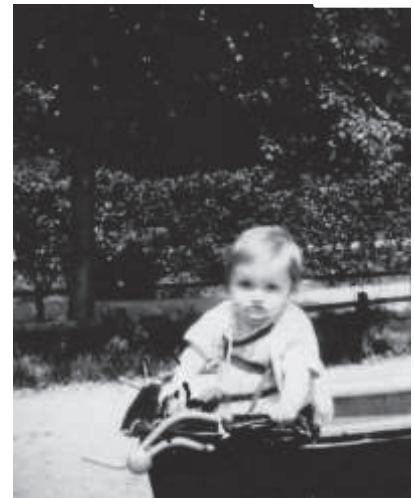

Deels een herinnering, deels bij navraag uitgelegd. Tijdens de vakantie hadden er vrienden in het huis gebivakkeerd en het tafeltje daar neergezet. Mijn vader werkte en kwam 's avonds naar ons toe, Ingrid nog geen 6, haalde hem op. Ze wilde haar vlechten afdrukken. Mijn vader: "dan ben je mijn dochter niet meer" Ze deed het wel en hij liep haar voorbij. Gewoon 'treiterkop' of Kamp?

OOK JAREN VEERTIG

in Scheveningen op de Badhuisweg
een halfduistere kamer
zware donkerrode fluwelen gordijnen
grote fauteuils oom Max zit er in één
pappa aan de andere kant van het kleed
Max plaagt
het kindje kruipt naar de pappa

de moeder maakt het huis schoon
legt een grote spiegel op de grond
en zegt tegen het meisje
niet op gaan zitten hoor
als door een magneet getrokken
kruipt ze op de glazen plaat
de spiegel breekt
hoe oud is ze als ze weet
dat die spiegel van haar
vergaste grootmoeder was
gestraft hiervoor is ze nooit

Vondelpark 1947

DRAMA

ze heeft een konijn
gebreid door een tante
haar lievelingsknuffel
konijn Abeldijn
ze krijgt een neefje
en moet hem weggeven
dat is leuk zegt de moeder
het is ook zijn tante
die hem gebreid heeft

Vondelpark Het Oude Film Museum

SINTERKLAAS 48

ik krijg een grote gele schildpad met rode vlekken
en een kabel er aan met een knijphandvat
prachtig ding moet het geweest zijn sneu voor
Paula later horend nog nooit zoiets duurs gekocht
ik kroop bang weg in een hoekje van de bank
voor dat enge bewegende beest
sinterklaasavond die standaard begon met ruzie
omdat ook dan pappa later thuis kwam dan afgesproken
plus het over en weer het wel of niet hebben
van cadeautjes of verkeerde
vol verwachting klopt ons hart
krijgt op deze wijze verteld
een andere lading

even oud misschien een fractie ouder
Marjolijn heeft een trekkarretje met een bel
zo mooi vond ik het
ik wilde het hebben moest het teruggeven
en sloeg Marjolijn er mee op haar neus
ze heeft er nog een litteken van
zij werd getroost ik niet gestraft
positief nee ongezien
ik was in een hoekje gekropen

Tijdens het noteren zie ik de deur lichtgrijs. De verzonken delen zacht groen.

het meisje kan nog maar sinds kort praten
en de moeder heeft voor de vader
een horloge gekocht
niet aan pappa vertellen zegt ze
de vader plaagt en zegt steeds weer
wat voor cadeautje krijg ik
het meisje zwijgt keurig
de spanning valt weg en ze roept blij
mamma ik heb pappa niet verteld
dat hij een horloge krijgt
in de kamer wordt gelachen

ZANDVOORT

verdwaald een zoektocht volgt
ze wordt gevonden
veel verderop door de stroming
de moeder zegt
je zou toch naar de politiepost
gaan als je ons kwijt was
het meisje jukt
ik speelde gewoon,
ik heb niets gemerkt

vanuit de trein halverwege
“al een vat, kist of krat van de Phoenix gehad”

gewapend met emmertjes en schepjes
 lopend naar de Spuistraat
 vanwaar de Blauwe Tram op breedspoor vertrok
 o o o wat deed hij er lang over
 we noemden hem de trammetrein
 vaak kwam pappa dan 's avonds
 na zijn werkdag naar ons toe
 sneeuwbaaleffect van terugkerende herinneringen
 weliswaar van geringere importantie
 maar wel iets zeggend over het kind dat
 overal zwaar aan tilde / bang voor was
 en niet alleen de vrouw van nu
 ze heeft een reep in haar zak gestopt en vergeten
 de moeder ontdekt de gesmolten chocola
 als ze op het punt staat haar naar school te brengen
 ze wil het kind verschonen
 dat wil ze niet uit angst te laat te komen
 en een standje te krijgen
 natuurlijk krijgt ze dat niet onder de hoede van de moeder
 maar ze wil niet opvallen vooral in het gareel lopen
 hoe anders heeft het allemaal uitgepakt

WE HADDEN JONG ZWEMLES VANWEGE DE GRACHT

bij de zwemles ging je eerst aan de hengel
 handen voorwaarts benen wijd en sluit
 veel later in het diepe de badjuffrouw liep
 met een haak langs de kant mee
 we noemden haar juffrouw ooievaar omdat ze
 ons wijs maakte dat die kindertjes bracht
 mamma ging in tegen die onzin
 ik zwom langzaam maar rugzwemmen dat
 kon ik goed dan haalde ik iedereen in
 doodliggen kon ik ook
 diezelfde badjuffrouw boos
 op Marjolijn omdat
 die nooit haar handen
 tegen haar zij hield
 nou toch wel zei mamma
 de juffrouw bleek ze
 vastgebonden te hebben
 wat vond ik dat eng
 mamma des duivels
 waarom moesten we
 de juffrouw een cadeautje geven
 na het afzwemmen
 samen met haar zusje
 's morgens vroeg in de vrieskou
 onder de cape van de moeder
 toen een ongebruikelijke leeftijd
 voor zwemles vijf jaar is ze

AMVJ met Het Centraal Hotel

Het zwembad in het souterrain,
mijnheer Burksen werkte in restaurant.

wonend aan een gracht vindt
 de moeder dat noodzakelijk
 niet wetend dat het meisje nooit
 aan de wallenkant zou durven komen
 ze is als eerste afgedroogd
 en wacht in de hal
 er staat een groene paal met gaatjes
 ze steekt er een vingertje in
 en krijgt het er niet meer uit
 de moeder en het zusje zijn ook klaar
 en lopen langs haar naar buiten
 ze durft niets te zeggen
 komisch lijkt het nu de moeder en
 het zusje komen door de draaideur
 weer naar binnen
 de moeder trekt wringt
 de vrouw achter het loket
 komt naar buiten
 om zich er mee te bemoeien
 iemand anders zegt zeep
 los...

weg wil ze weg
 weg van al die kijkende
 mensen

zo klein van stuk en jong leren zwemmen
 staat ze op de rand van het zwembad
 grotere jongens komen stoeiend langs
 en stoten haar om ze valt in het water
 geschrokken springen ze haar na
 ze zwemt zo hard mogelijk weg
 dan nog niet bang voor water
 nu is dat zo bij uitjes en vacaties
 niet natuurwater in
 waar je niet doorheen kon kijken
 Ingrid zwemt de Vecht wel over
 bij onze vakantie in Junne

N.A.V. DE BURKINI EEN NIEUWE OUDE HERINNERING

na onze zwemles was er een uur besloten zwemmen
 er was een vrouwenclub de H.D.Z
 Hollandse Dames Zwemclub ik had daar iets over gehoord
 een stel mensen in lange zwempakken
 mamma is dat nou de HDZ
 nou nee het was een uur zwemmen van alleen paters

toen ik klein was werd er zilverpapier ingezameld
 voor blinde kinderen kennelijk bracht dat geld op
 maar ik dacht dat zilverpapier genas

Diploma 6 jaar oud, wat een vreemde datum.
 DE WINTERSTORM!

HET LIDO vlakbij

EIND JAREN VEERTIG BEGIN VIJFTIG

's ochtends vroeg ik lig in bed
pappa staat voor de wastafel de
enige die ons huis rijk is
waar de drie zusjes slapen
hij gaat zich scheren zeept zijn
gezicht in ik kijk gefascineerd
naar het dagelijks terugkerend ritueel
toen leefde ik nog met een vanzelfsprekendheid

KRAANTJE LEK OVERVEEN 1951

ook hiervan een herinnering
ik liep achter pappa aan
achteraf beneden bij de uitspanning
wat drinken
we kwamen er vaak

HET NAAMLOZE MEISJE 1952

het stille kindje
gaat naar de lagere school
en komt thuis met haar
eerste rapport
de vader zegt met enige
verbazing in zijn stem
o dít kind kan ook leren

met ons vijven op de fiets
naar de boot van tante Jo en oom Anton
ze durft de loopplank niet over
ze dwingen haar niet
de hele middag zit ze op haar hurkjes te wachten
en hoopt dat pappa haar komt halen
en haar dragen zal mee naar binnen
vrolijk wordt er gepraat en gelachen

een zoontje van de claviger raakte regelmatig
te water of hij het was of een ander
mijn moeder ziet het gebeuren en vliegt het huis
uit om zich in het water te laten zakken
wat had ze moeten beginnen ze had een kokerrok een
gelukkig een man recht tegenover halfnaakt stond
zich te scheren en snelt toe en redt hem
de zeep op zijn gezicht is me bijgebleven
uiteindelijk is hij een keer verdronken
hij wou zo graag onder water het was zo mooi al die kleuren
laat ik maar denken dat het 'een mooie dood'
is geweest

Marjolijn ging als enige zwemmen. (Amstel)

Mijn grootouders, arm, leenden een tientje en dat tientje moest dan
weer terug. Elders lenen enz. Eindeloos circulerend.

Beijlevelt- de la Court

Mijn moeder bij navraag,

ze heten een gat in hun hand te hebben. Mamma mocht
er piano spelen, aardappels schillen en afwassen. Marjolijn gaf later hun
kleindochter pianoles, arts geworden. En is
getrouwd met de katholieke CDA-er Maxime Verhagen

Diezelfde boot en mensen, groter wel er op

BRUGGEN / LEUNINGEN

Prinsengracht
op weg naar school
proberen 3 jongens het meisje
in de gracht te gooien
nog klemmt ze haar vingertjes
om de leuning van de brug
ze kan zwemmen maar nooit meer
durft ze het water weer in

het vriest dat het kraakt
mamma zegt niet met je tong
aan de brugleuning komen hoor
waarom
dan kleeft hij vast
een keer had in de krant gestaan
dat een man dat gedaan had en was vastgevroren
en zo een stuk van zijn tong was kwijtgeraakt
bang is ze natuurlijk maar het trekt haast
net zo sterk als de spiegel toentertijd

met de ouderere zusjes en vriendinnetjes
naar het De Miranda bad
het kleine meisje heeft haar zwemdiploma
maar krijgt van de badmeester geen toestemming
mee te gaan het diepe in hoe de oudste ook betuigt
dat ze goed op haar zal letten en dat ze echt zwemmen kan
de man is onverbiddeijk een eenzame middag volgt
kort in het pierenbadje met wat peuters
en dan eindeloze uren op een
grasveld wachten tot de anderen terugkomen

GEZINSGEBONDEN

pappa zei als hij ergens geen antwoord
op wilde geven moet je Japie Zie de Kietje vragen
Teije kwam in ons gezin lnk verbaasd ken je die uitdrukking niet
eveneens drol op en lappie scheet in een netje
Marjolijn zei het tegen Dobbe met sinterklaas
niet het gevoel iets verkeerd te doen hij was woedend

het spelletje een troon begon te wankelen
het bleek van Paula's vader pappa lag met een van ons
op zijn dan expres wiebelende knieën te zingen
Manja zat op de troon de troon begon te wankelen
Manja viel naar beneden
zijn benen iets uit elkaar en ving je op
het is uitgewaaierd naar Duitsland Israël the US
wie weet meer en bron weg

Het De Miranda bad
'uitje en buitenzwemmen Barlaeus'

'Maupie je leeft voort!'

KLEUTERSCHOOL

een schoolreisje
jonger kleuterschool
ze heeft een pakje aan
dat ze niet zelf aan en uit
kan trekken
plaspauze hoog is de nood
maar om hulp durft ze niet te vragen
waarom werd hij niet geboden
in Castricum was het
groepjes met verschillende kleuren
crêpepapier strikken
hoorde bij de leidster met dezelfde kleur

toch één keer houdt
de zo sterke blaasspier het niet
een natte broek
de juffrouw zegt het tegen mamma
die reageert met
o zeker weer blaasontsteking
maar zo anders was het
ze durfde 'gewoon' niet te zeggen
dat ze naar de wc moest

in de eerste klas leerde je schrijven
je begon met potlood
later met een kroontjespen geklieder
met indopen in de inkt
zelfs kort nog een leitje met een griffel
een blikje hadden we met een sponsje erin
het kraste nog akeliger dan krijt op het bord
op school moest je bij toerbeurt
voorlezen voor mij heerlijk om te doen
naar andermans gestuntel luisteren vreselijk
maar ook idioot je las tot je een fout maakte
en anders was je af....
curieus die kinderen moesten leren
zowaar eens lucky me

geen idee had ik wandeling langs de Amstel
naar Ouderkerk met het bootje terug
ik vond een stuk marmer zo prachtig
ik neem het de volgende dag mee naar school
richting speelplein drommen
kinderen zich om me heen
juffrouw Breeman pakt het af
en gooit het in de Prinsengracht
meer dan ontgaan was ik
me van geen kwaad bewust

maart 1956

Mankie,
Ik gebruik het laatste blaadje
omdat ik geen poëzie bedryf.
proza moet dan maar achterin.
Wanneer over vele jaren dit boekje
nog eens in je handen komt
en het gezin waaruit je bent
voorgekomen dan weer fris
in je geheugen wordt terug-
gehaakt, dan zul je ook wel
eens denken aan hem die je
babytje mocht noemen omdat
hij is je

Vader

Voor mijn tijd maar 'het kalfje' i.d.d. Halfweg een versnapering.

geen snoepjes aannemen
 van vreemde mannen
 niets van begrepen
 het werd niet toegelicht
 nooit van kinderlokken gehoord
 vergiftigd dacht ik dat de snoepjes waren
 spelend bij een klasgenootje
 een pater op bezoek deelde rijkelijk uit
 ik had geen trek zei ik
 en was stomverbaasd dat de andere kinderen
 niet dood neervielen
 maar mijn angst zou daar
 niet minder door worden

jonger bij een vrolijke pappa achter
 op de fiets *we kwamen van de drukkerij*
 Marjolijn hebben we op de tram gezet
 pappa zwiert over de straat heen en weer
 loopt vast in de tramrails en we vallen
 nieuwsgierigen verzamelen zich om ons heen
 pappa tilt me op en zet me snel weer achter op de fiets
wat een opluchting weer schaamte bij al die aandacht
 en rijdt als een bezetene om de tram
 met Marjolijn erin weer in te halen

zo bang was ik voor hem Max van Gelder
 de stiefvader van Max en Gerard
 die opa over ons speelde
 als hij aanbelde kroop ik onder de tafel
 ik ben de grote kindervriend sprak hij
 en nam vies oud speelgoed van de vuilnisbelt mee
 hij had een druipende rare oorlel ooit bevroren geweest
 ook vies heel vies de vieze man
 mamma zei op een keer *ik zie nog het blikje waar we de*
etensbonnen in bewaarden voor me en ook hoe ze er uitzagen
 je mag wel eens mee eten en hij kwam aanzetten
 met al zijn bonnen en wilde elke dag
 de wereld zo klein
 hij woonde in op de Plantage Muidersgracht
 de huiseigenaar wou hem kwijt
 hij liet zich niet wegsturen en de huiseigenaar
 zette nieuwe sloten op de deuren
 jaren later zou ik het verhaal van
 Alissa Morriën horen ook zij dachten
 dat hij onze opa was dat had hij verteld
 wonend in hetzelfde pand
 Adriënne en zij speelden buiten
 touwtje door de deur en zo verschaftte
 Max zich weer toegang
 waar moest hij anders heen

FANTASIE een WENS

de zeepbel weer uit elkaar gespat
 ik denk aan onze stenen pijpjes

OP DE VERANDA

EEN SCHOONHEID

4 mei 8 uur 's avonds
het gezin staat op het Leidseplein
de straatlantaarns springen aan terwijl
het nog licht is
trams en de rest van het verkeer stopt
het o zo drukke Amsterdam valt stil
het enige moment van het jaar dat
je de vogels kunt horen fluiten
indrukwekkend mooi en verdrietig
tegelijk
ook op 4 mei loopt het gezin
door het plantsoen
op weg naar het van Randwijkmonument
de stilte drukt
het meisje groet te luid een klasgenootje
en krijgt een standje
haar moeder staat te praten en zegt
dat was de vroedvrouw

nog meer 4 mei op school
de handwerkjuffrouw zegt
jullie moeten vanavond 1 minuut stil zijn
2 verbeter ik
onze eigen juffrouw boos waar bemoeide
die andere juf zich mee haar terrein

SANS FAMILLE

we liepen regelmatig langs het burgerweeshuis
thans het Amsterdams Historisch Museum
lang voor het nieuwe ontwerp van Aldo van Eyck
en dan zei mamma als ons iets overkomt dan gaan jullie
hier naar toe omdat we geen familie hebben
dat schenen ze ook geregeld te hebben
oude foto's met uniform geklede kinderen in zwart met rood
griezelige nu te benoemen als Dickensachtige gevoelens
bekropen me dan
luguber

de montycoat
de unisex
uit mijn middelbare
schooltijd
later pas zou denim
in zwang komen

een leuke herinnering die ik ongetwijfeld deel met vele kinderen
met je voetjes op die van pappa wat lopen een beetje dansen

We kunnen zo door naar WOII
Generaal/ Veldmaarschalk Montgomery

Noord Afrika later Normandië
PALESTINA?

Die anti-Israël geluiden, hij was een hoge mieter
in het BRITSE MANDAATGEBIED! Jaren 30.

pappa komt thuis lunchen
voor mijn verjaardag
met mijn lievelingsbloemen
witte sering
gekocht op de Oosterbegraafplaats
op weg van zijn zakenafpraak
bij de Dagra in Diemen naar huis

mamma heeft een hele mooie
jurk voor me gemaakt blauwgrijs
met witte stippen met een hele cirkelrok
trots laat ik hem in het speelkwartiertje
aan andere kinderen zien
ze pakken de cirkel beet
en daar sta ik met blote benen
weer eens beschaamd

het is een strenge winter de juffrouw op school zegt
dat we brood voor de vogels mee moet brengen
ik krijg twee oude korsten mee en een standje
van de juffrouw voor de krenterigheid
er waren kinderen met hele broden
logisch toch zuinigheid en de oorlog en
de niet al te hoge inkomsten
vroeger ging je niet met school schaatsen maar je kreeg ijsvrij
natuurlijk kroop ik met een boek bij de kachel
je kreeg een briefje mee naar huis
onder toezicht oog van de juffrouw schreven we die zelf
en kinderen uit de hogere klassen schreven ze dan ook voor de lagere klassen

het meisje speelt met de zusjes
terwijl het bedtijd is
met haar blote voetje trapt ze in het donker
in een punaise en begint te huilen
de oudste smoort de tranen met een kussen
en trekt de punaise er uit
de volgende dag kan het meisje niet lopen
zonder te vragen brengt de moeder haar
met de fiets naar school

de baggermolen de vuilnisman met ratel
en de auto voor het riool die we de olifant noemde
een grijze grote wagen met slurf

Alissa op een middag samen met mij Marjolijn en Margje
van Domselaar in onze kamer ze maakt een gebaar
wijzend naar mond borsten en genitaliën en zegt
zij weten daar nog niets van Alissa lachte onbedaarlijk
mijn moeder wilde de controlerende rol niet
Fred en Marjolijn alleen in onze kamer
en stuurde mij dan met thee

EEN BEKEND BEELD EEN KLEINE KRUIDENIER OM DE HOEK

Hamstra en later de VANA

We kochten eieren er werd gevraagd: “hanen of kippen?”
Natuurlijk werd mijn moeder kwaad.

Een vriendinnetje van Marjolijn is blijven spelen, ik krijg acuut hevige oorspijn. Mamma gelooft me niet en zegt dat ik alleen niet wil helpen opruimen. Soms met de auto naar oma en stiefopa en hun volwassen lang thuis wonende kinderen de oude weg naar Utrecht, altijd wagenziek een zo kronkelende weg. Zo bijzonder op een gegeven moment stukje autoweg klaar en nog maar de helft via de zo ziekmakende route. De eerste autoweg, stel je nu eens voor en zelfs die werd na 16 km doorsneden door een spoorweg en dan wist ik dat we ongeveer halverwege waren. We gingen ook wel naar toen 'oom' Max en 'tante' Ida, mamma bakte dan gemberkoek. Dat was de huidige A4, beginnend bij het Olympiaplein met de borden "kijk op de weg en niet in de lucht i.v.m. de vliegtuigen/Schiphol." Die was ouder naar Utrecht in geen geval. De eerste één keer gingen we op mijn verjaardag en nam Ida me mee naar zolderen en mocht ik een kinderboek uitzoeken of meer zelfs. Die moeten van Hans en Jules geweest, zijn woonden toen nog niet thuis. Jaren later Hans en Agaath getrouwd nam Paula de boeken mee voor hun kinderen, ik herinner me meer Hans boosheid om de weggeven boeken dan de dank voor het op deze wijze retourneren. Wanneer de andere poot van de weg naar Den Haag en Rotterdam is gemaakt, herinner ik me zo goed ik slikte al medicijnen dan kwam ik al bij dokter Beima, dus 15 1961/62 Pappa nam me op een zondag mee om me af te leiden naar het in aanbouw zijnde aquaduct we parkeerden daar gewoon en klommen naar boven. Naar Zwolle reed je helemaal langs het IJsselmeer ook nog een straatweg. Pappa zei dan 'Zuidersoppie' ik heb mezelf bezworen dat woord nooit te gebruiken, maar met Sidney voor de video Odo x Paula 50 jaar samen, kwam ik er met hem langs en zei het toch net zoals ik mezelf beloofde nooit tegen iemand te zeggen: "ik heb je nog een luier om gedaan", wat Ida vaak tegen mij zei maar ook ik heb nog nooit zo'n mooi maar kwetsbaar babytje gezien, doorschijnend.

Schnitt uit klassenfoto 1^e jaar lagere school m.i. niet alleen maar verlegen. 6 jaar.

voor je verjaardag alleen met pappa
naar de drukkerij om zelf uitnodigingen
voor het kinderpartijtje te maken
er zijn maar een paar plaatjes
ik kies het hertje om de kaartjes te illustreren

we hadden een heel oud spinnenwiel
een toneelstukje op de lagere
school mamma leende het uit
en zei later dat ze het mochten houden
dat vonden de dochtertjes erg
zo mooi was dat trappen en ronddraaien

ze is 13 de film dorp aan de rivier
draait in het Leidsepleintheater
oom Max heeft de hoofdrol
hij is voor boven de 14
en familie gaan we naar de eerste
avondvoorstelling de ouvreuse zegt
is zij wel 14 pappa zegt zoals u ziet
zijn we allemaal klein van stuk   Diplomatiek geen ja, geen nee.

Mary Dresselhuys speelde door in de oorlog. Ze woonde notabene aan het Merwedeplein en had de 'moed' om er verslag van te doen, lid van de Kulturkammer!

Max en Mary Dresselhuys over haar een anekdote.
Haar dochter Merel, ging met haar twee zoontjes naar een
voorstelling. "Ik ben een vrouw van eer."
"Oma is geen mevrouw van eer, oma is mevrouw Viruly."

Deze foto gekregen van een redacteur Leidsch Dagblad.

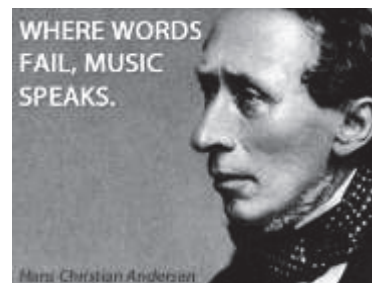
wanneer hoorde ik voor het eerst over hem de situatie
 weet ik nog exact er kwam een man bij ons thuis voor
 een enquête hij vroeg over van alles kunst sport e.d.
 dan vraagt hij voor wie zou u een standbeeld
 willen laten oprichten
 pappa zegt professor Cleveringa
 de man antwoordt verrast/onder de indruk
 mijnheer u bent de eerste die geen voetballer noemt
 ik heb in het geheim op gezocht wie hij was
 om het nooit te vergeten

Wessel Eikelenboom 1948 op de Dam
 ook hing er een echte moderne Voskuil boven de bank
 broer van de radiocommentator

maar trots was ik op mijn pappa
 later zou hij zijn oudste kleinzoon bij de verhalen
 over zijn illegale drukwerk gevangenen en kamptijd
 de woorden dappere oude drukker ontlokken
 nog weer later zou hij met zijn kleinzoons na de val van de muur
 naar het kamp Oranienburg Sachsenhausen gaan
 'oom' Wessel deed dat al veel eerder maar onze pappa
 ging natuurlijk principieel niet naar de DDR
 bespottelijk vonden we de naam van het contactorgaan
 "vrienden van Sachsenhausen" taalpuristen vrienden uit Sachsenhausen
 ons bezoek aan Bonn de lange wandeling van het hotel naar het huis
 van van Beethoven al heel bijzonder en het reizen
 door Duitsland naar Denemarken op de heenweg gekampeerd
 in Noordoost Groningen om de volgende dag
 snel door te kunnen steken naar Zuid Denemarken
 op de terugweg hadden we panne en wel een overnachting
 2 minuten stilte leerden we op de lagere school
 wat we natuurlijk van huis uit niet nodig hadden
 maar wat werd er verteld op de lagere school over WO II
 volgens mij is de jodenvervolging nooit genoemd
 ik herinner me eigenlijk helemaal niets alles doodgezwegen
 2 minuten stilte dat was het en de rotmoffen
 verbaasd was ik maar al ouder Alissa Morriën
 ging vaak met haar ouders met vakantie naar Duitsland
 ach misschien was Adriaan wel een Goethe fanaat of zoiets
 op onze reis door Scandinavië in de zomer van 1956
 deden we natuurlijk in Odense het huisje van Hans Christiaan Andersen aan
 om later langs zijn zeemeerminnetje van Kopenhagen te varen
 het was mijn lievelingssprookje in de oorspronkelijke versie ook geen happy end
 later pas door Disney omgedoopt tot Ariël met een goede afloop
 van Denemarken naar Zweden en vandaar uit naar Noorwegen
 waar we vanzelfsprekend het Kontiki vlot van Thor Heyerdahl bekeken

Vele foto's, deze gekozen i.v.m.
 mijn beste Engelse gedicht Blz.162
 Hans Christian Andersen

Odense, 2 april 1805 -
 Kopenhagen, 4 augustus 1875

HET ATOMIUM

1958 tussen lagere school en Barlaeus
 pappa weinig vrij brengt mamma Marjolijn
 en mij naar Junneen alleen met elkaar n
 aar de EXPO in Brussel
 totaal angstvrij in een kabelbaan
 over het hele terrein

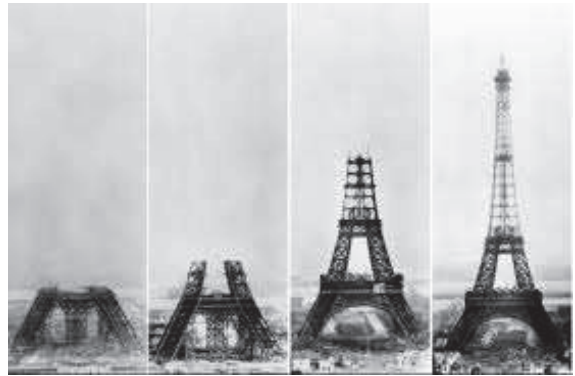
De Eiffeltoren

werd gebouwd voor
de wereldtentoonstelling in 1889
geen bedeltje van het

Het Atomium

de goede leerling
het balletmeisje
maar altijd is er
die mysterieuze angst
die zich pas jaren later
manifesteert

over het balletmeisje
eerst alleen het jurkje
dan begint de danslerares
over een maillot gebreid toen nog
ze komt thuis uit school de buurvrouw
en de moeder hoort ze in de kamer praten
ze doet de deur van de eetkamer open
aan de knop van het raam hangt een maillot
gebreid door de buurvrouw hoe in ontvangst te nemen
geen raad weten met haar houding
en wil ze naar de slaapkamer gaan
op de gang hoort ze zeggen
ze heeft hem helemaal niet gezien

Ontwerp 1884 aanbouw van 1887 tot 1889

Marjolijn komt me een keer halen al in de Jonge Roelensteeg en niet meer Koninginneweg.
Ze heeft beloofd me te tracteren op een milkshake bij Rutex.
Verkeerd geïnterpreteerd teleurstelling, ik rekende op een sorbet.

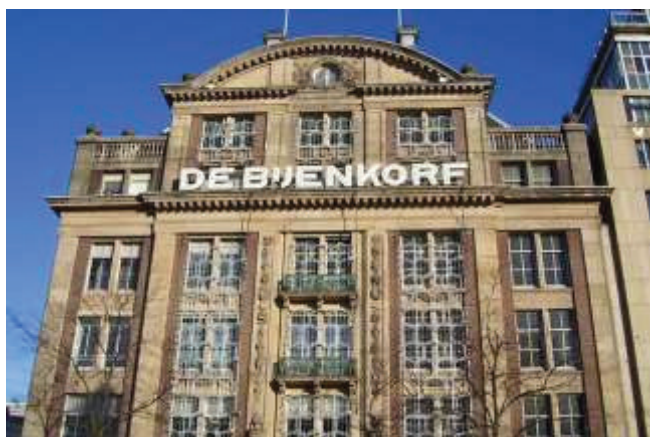
op de Koninginneweg zat het kleine donkere vrouwtje Lisa
achter de piano o.a. Schubert's Rosamunde sfeervolle lessen
wat een hekel had ik aan haar vrije dagen Nel Roos of Ria Koning
op een tamboerijn Ria Koning zondermeer een dimensie minder
later in de Jonge Roelensteeg die jongeman veel killer
de Turkse mars van Mozart en Tsjajkovsky's zwanenmeer
een beeld Indra Kamadjojo op tv vertelde hij het verhaal
de kantijl bracht een bezoek en stond Nel Roos op te vrijen
volgens de geruchten was hij homosexueel
hij had wel een zoon Peter Indra een vriendje van Alissa
eenmalig danste Ria Koning mee en viel als professional tussen de leerlingen
een keer was de eindejaarsvoorstelling een grote domper
de lerares laat het door Woutje Pool professional in spe verzorgen
ze kenden de leerlingen niet en gaf haar zusje een grote rol
een keer per jaar was het/ons centrum
rond het Rembrandtplein ipv het Leidesplein

ook terug in de tijd maar meer
als denkerinnering *nieuw woord*
de balletlerares Nel Roos had gezegd
dat als we weer een maillot kochten
dat het een roze voor bij een eventuele
uitvoering met een tutu moesten hebben
mamma kocht een zwarte want die kon ik
ook gewoon gebruiken
deden ze ook zo moeilijk
over Marjolijns muziekboeken
en waar is Ingrid in dit verhaal kort ballet
kort pianoles zij wel echt officiële dansles
en kort hockey *de bij behorende stick dus*
maar ze had ook een shawl in de clubkleuren
maar die kan ze best van mij of Marjolijn
voor haar verjaardag gekregen hebben
ik zie hem zo voor me of misschien
had ze er zelf voor gespaard

nog op de Koninginneweg
een opdracht improvisatie
je ging naar de pianiste vertelde je onderwerp
zij speelde iets en daarop danste je dan
een wedstrijd was het niet
maar van Nel Roos een compliment krijgen
als de beste was absoluut een prijs
oefening voetzolen tegen elkaar
dan je knieën naar beneden drukken
ik legde ze gewoon neer
nog een compliment
onzin iets kunnen
is geen verdienste

thuis ging dat wel anders
Marjolijn ging iets op de piano spelen
en Ellen (Burksen) en ik
moesten daar iets op bedenken
Ellen danste iets dat we net op les
hadden geleerd
ik wist niets en Marjolijn
maakte een rot opmerking
we moesten op school bij handwerken
één want of één sok breien
oneerlijk was dat toch de jongens
hadden tijdens die les extra gym
ik koos voor de sok en wel twee
want die droegen we over onze spitzen
die alleen onbeschermd gebruikt
werden bij uitvoeringen

je kunt ook voelen ruiken en zien met associaties

Ik 'stond' eerder in de Kleine Komedie dan Youp van 't Hek
en klasgenoot Joost Nuijsl met wie ik een toneelstuk speelde.

Hij een jaar ouder dan ik, zoon van een kunstschilder.

Zaal Kleine Komedie

doorbordurend op het thema
dansen voor de Unicef in de
jaarbeurshallen in Utrecht
weer schitteren de ouders
door afwezigheid
gaan zelfs niet in op het
aanbod van de buren
om naar het meisje
op de televisie te komen kijken
toen nog een bijzonder medium
zij kijken wel terwijl hun
eigen dochter les heeft
op dezelfde balletschool
en niet mee mocht doen
trots op het knappe buurmeisje
maken ze een foto van haar in haar balletpakje
ze geeft het haar moeder in
een lijstje voor haar verjaardag
het oudste zusje geeft commentaar
over zoveel eigenwaan een foto
van jezelf geven

1960

Elke uitvoerende aan de M dag U volgt stipt de instructies op van CAREL BRIELS
of diens assistenten (kenbaar aan oranje armband)

	BERNARDHAL	REPETITIES	UTRECHT
GROEP SPORT	19.00 uur 1 juni 17.00 uur 4 juni	GROEP PADVINDERS	19.00 uur 3 juni
GROEP NEL ROOS	15.00 uur 3 juni 15.00 uur 5 juni 13.00 uur 6 juni	GROEP ELLEBOOG	10.00 uur 4 juni 14.00 uur 5 juni 14.00 uur 6 juni
GROEP RAMBLERS	9.00 uur 5 juni	GROEP DUTCH S. C.	16.00 uur 6 juni

*
Alle uitvoerenden, ook de hierboven niet genoemden moeten op dinsdag 7 juni 1960 des
morgens om 9 uur precies in het voor hen gereserveerde gedeelte in de Margriethal zijn

Deze stukken vond ik bij toeval op Schoolbank,
ik had les van haar, maar de Academie bestond nog niet.

UNICEF kranten daarover, een foto van prins Albert en Trix iets over de noodzaak van wereldwijd
melk, maar niets over ons. Op de site van Nel Roos lees ik, dat de uitzending van de Unicef integraal
in de zomervacantie in de bioscoop is geweest. Zij danste voor Noord Amerika een Indiaan en ja dat
bruin verven van Zuid Afrika wist ze nog. De vrouw op de site zei: "gemist ik was met vakantie" ook
ik, maar ik heb dat niet geweten. Zie foto blz. 34

KNIKS voor TRIX

over dansen voor de Unicef
in de jaarbeurshallen in Utrecht
groot was de teleurstelling dat Danny Kaye
niet kwam zoals beloofd
en de reverence die we moesten
voor prinses Beatrix maakte voor mij niets goed
zomaar een jonge vrouw op de tribune
het was allemaal wel spannend
er waren verschillende dansgroepjes
voor elk continent één
blij was ik met Australië
en dat ik niet was uitgezocht voor Afrika
bij het optreden lagen er leeuwen natuurlijk
aan een ketting en we waren gewaarschuwd
niet dichtbij te komen net te doen alsof ze er
niet waren maar toch griezelig
en zo opgelucht de kinderen voor Afrika
werden van top teen donkerbruin geschminkt
ik had me geen raad geweten daar naakt te staan
maar het gekke was toen ze klaar waren
zagen ze er meteen niet meer bloot uit

STRIKT PERSOONLUK

Uitvoerende Naam Manja Croiset
Adres Lijnbaansgracht 250 I Amsterdam

Groep **NEL ROOS**

Scènes 1-5-10?

WACHTZAAL: Margriethal, waarvan uit oproep geschiedt voor optreden in Bernardhal
Parkgelegenheid: Terrain Industriekade naast Bernardhal

M DAG U
7 juni 1960

CAREL BRIELS
Alg. Art. Leider

Hoogachtend,

Manja Croiset

Nel Roos

kort daarvoor de menarche

spitzen mocht ik
de serieuze balletjuffrouw
ging met al de kinderen die ze daar geschikt voor vond
voor de zekerheid eerst naar een orthopeed
hoe te vertellen thuis
dat kostte geld veel geld
spoken zag ik die keer het was toen
wel vanzelfsprekend
later werden ze aangemeten in een klein
zaakje in een steegje achter de Dam
van wie kom je Florrie Rodrigo of
Hans Snoek nee Nel Roos o Nel Roos
die wil dit soort
was het Ilona Chits die bij Florrie Rodrigo op les zat
en met wie ik een keer mee was op het Westeinde
wat was dat een somber hol
ik hoor en zie het daar voor me
pointes pointes wiede wiede wiet
wat was ik blij met Nel Roos
liever Schuberts Rosamunde en de Turkse mars van Mozart
een vrouw met klasse die ook echt onderwees
waar het andere dingen betrof
zeer mocht je niet zeggen dat heet pijn
we leerden de tarantella
genoemd naar de tarantula de giftige spin
na een beet wild dansen dan zweette je het gif uit
hoe kort geleden vertelde ik dat aan een 62-jarige
die fanatiek al jaren volksdanst
en vertelde dat ze de tarantella leerde
een aangetrouwde tante met een veel hogere opleiding dan ik
overigens spitzen dansen nooit fijn gevonden
Nel Roos tegen mamma uw dochtertje is goed maar
vanwege haar lengte kan ze geen prof worden
dat wou ik ook helemaal niet
de kinderen die doorgingen kwamen elke dag
ik 1x per week toch mocht ik in diezelfde klas
meedoen nou als dát geen uitverkiezing is
ik herinner me niet dat ik een achterstand had
erg vond ik haar opmerking over een ander meisje
Magda is een persoonlijkheidje
god wat wou ik dat graag zijn

het meisje heeft een week lang
's avonds balletvoorstellingen
in de Kleine Komodie
trots op haar uitverkiezing
maar bang in het donker
ze rent langs de grachten
naar huis ze had zo gehoopt
dat de vader haar zou komen halen
maar haar wacht een standje

Florrie Rodrigo

Nel Roos

Tot mijn genoegen zie, ik dat de Facebook pagina
Nel Roos, me 'geadopteerd' heeft.

Het Leidsch Dagblad 8 jaar later zou ik er werken.

om het late tijdstip
de moeder ligt in het ziekenhuis
de spanning wordt te veel
ze barst in tranen uit
de vader blijkt gedacht te hebben
dat ze alleen een repetitie had
ze was er als enige alleen
mamma lag in het ziekenhuis de Boerhaave
bijnaam de Baarhoeve toen het puur obstetrie was

Eva is daar bevallen van haar nakomer David
Odo zocht haar daar op toch familie
Joosje de oudste trots achter de kindervagen
Hella kwam bij ons thuis Marjolijn gaf haar bijles wiskunde
Joosje een ballet coryfee Monasch zegt er iets over
'bij Nel Roos' nee zeg ik zij persisteert ik ook
zeggend het is mijn nichtje
verbaasd 'je nichtje'

de oudste gaat koken spinazie
wil de pan afgieten
en de hele inhoud valt in de gootsteen
zij in tranen pappa eens niet driftig
vist de spinazie er uit
en zegt niets aan de hand
dat was ook pappa
maar waarom kookte hij niet

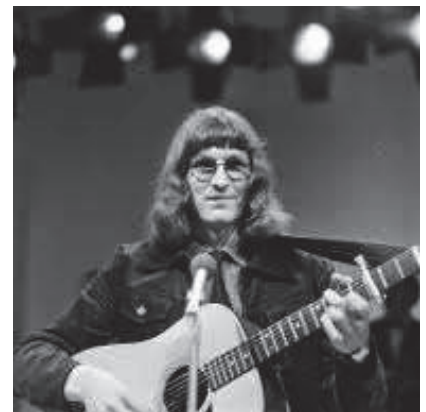
van het ledikantje ga ik naar het bed
Marjolijn de twijfelaar van pappa en mamma
de spreij met slijtplek zie ik de rest niet
de burens zeggen tegen mijn ouders
kopen jullie nu échte meubelen
de slaapbank de stoelen hoe oud was ik jong toch
ze werden met de verkeerde kleur geleverd
ik weet het en zie ik en het sintelband
van de eettafelstoelen de kleur bedoeld voor het
andere meubilair

DE DRIE GRATIËN

drie zusjes twee met een functie
doordat de oudste kwam
zijn pappa en mamma getrouwd
en was mamma 'gemengd' gehuwd
en dat heeft haar leven gered
de tweede het geplande kind
van de toekomst
de derde ongewenst

Rechts vooraan Ernst Wesseliuss bij het raam.
In de voorste bank rechts tweede meisje Alexandra
2° van links achterin Joost Nuissl.

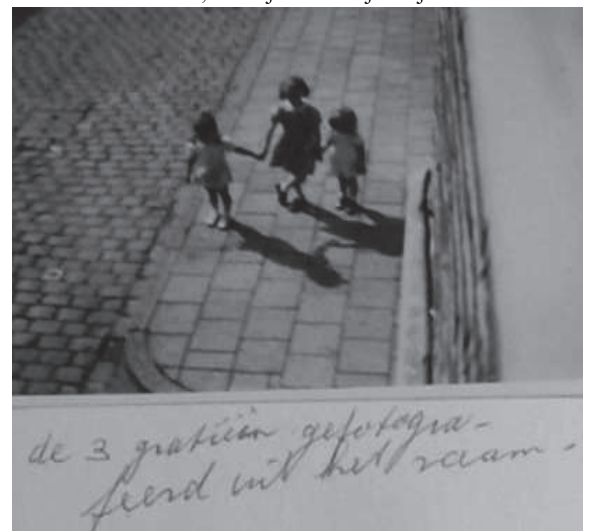

Joost Nuissl

TWEE JONGE JOODSE SCHRIJFSTERS ALLEBEI OP SCHOOL

4° klas winter '56. 9, Pietje Mier Sjaantje Kabouter

weinig zakgeld krijgen de meisjes per leeftijdsjaar 10 ct.
 12 jaar fl. 1,20 per week 13 jaar fl. 1,30 enz.
 en daar moesten ook verjaarscadeautjes
 voor vriendinnetjes van gekocht worden
 op de lagere school als mamma
 me dan van een feestje kwam halen werd zij vaak bedankt
 later zou het problemen opleveren
 op de middelbare school hoort ze bij een groepje
 wat na de lessen blijft hangen
 vaak werd er dan naar de snackbar gegaan
 afhaken moest ze bij gebrek aan geld
 maar erger grote cadeaux krijgen zoals
 van Alissa het ingebonden boek
 'de drie musketiers' en dan zelf kleine geven
 daar is de rode draad van schuld en schaamte
 al vroeg werkten we bij pappa op de binderij
 ik als jongste mocht nog niet maar de buurman
 nam het niet zo nauw en daar ben ik begonnen
 een 8 ½ uren werkdag
 misschien een tientje in de week
 maar in zo'n periode kreeg je meteen geen zakgeld meer
 maar mamma heeft het zelf vroeger
 zwaarder gehad daar thuis echte armoede
 naar de H.B.S. mocht ze
 schande sprak men ervan
 ze had in een dienstje gemoeten
 een winterlang draagt ze een blouse
 met korte mouwtjes
 een ander heeft ze niet op 11 maart jarig
 krijgt ze er één met lange mouwen
 een leraar zegt wat ben jij
 een raar kind de hele winter korte mouwtjes
 en nu wordt het voorjaar en je draagt
 lange hoe erg moet ze het gevonden hebben
 heel erg want wij kinderen wisten het
 hoe dan nog te klagen

PONTEN VOOR DE VASTE OEVERBINDINGEN

Freek Vogelaar van boekbinderij Kloosterman
 mijn eerste 'werkgever.'

Alhoewel nog jonger toch mijn vader, voor de Dagra moesten koortjes door
 duizenden kaartjes en kapotte vingers, het was gouddraad.

CENTRALE HEMWEG

Manja de angsthaas van de familie
 we reden de Maastunnel in Rotterdam in
 was het de eerste van Nederland
 hij was oranje betegeld
 Marjolijn sprak haar pop Anjo moed in
 dat ze niet bang hoefde te zijn
 al jong haar eigen 'therapeut'

Manja de angsthaas schoolreisje
 aan de overkant van het IJ
 doodsbang dat de pont met zware bus zou zinken
 ik hield mijn blik strak op de Centrale Hemweg
 als baken/ reddingsboei

op op zondag met ons allen op de fiets
naar de schellingwouderbrug die aangelegd werd
de eerste vaste oever verbinding met Noord

met vakantie in Bemelen in 1955
eens geen kamperen maar in een pensionnetje
de ouders plannen een tochtje naar grotten
het meisje verbergt haar angst niet
kennelijk groter dan de schaamte en het achterblijven
bij alleen vreemden ongetwijfeld zijn daar
vleermuizen geweest en of ik bang was stel
dat mijn ouders en zusjes zouden
verdwalen ik ze niet meer terug zag

IN GEBRUIK GENOMEN sinds 1957

“ ik ging naar Bommel om de brug te zien ik zag de nieuwe
brug twee overzijden die elkaar vroeger schenen te vermijden”

Martinus Nijhoff

NIEUWS 10 JULI 2008

Die Fledermaus, operette verdient de naam muziek niet. Johan Strauss jr.

een Nederlandse vrouw heeft tijdens een vakantie
in Uganda een zeer besmettelijke en dodelijke ziekte
opgelopen in een grot met vleermuizen

GROT IN LIMBURG

we zijn in 1957 met vakantie in Frankrijk
en doen natuurlijk Parijs aan en bezoeken
op het île de la Cité de Nôtre-Dame
het meisje loopt iets van het gezin verwijderd
en ontdekt een grafsteen en roept enthousiast
pappa pappa hier ligt ook een Odo
en wordt logisch tot stilte gemaand
maar voor het eerst dat ik een andere Odo
zie dan mijn vader

VERSAILLES

ik zie het zonovergoten plein voor Versailles
op een hete augustusdag wat ik in doodsangst
overstak en niet het idee aangekleed
te zijn toen klam van de warmte *

nu rillend van de kou *Dit overigens in 1973

heeft de ene angst
iets met de andere te maken
een heel letterlijk agorafobie
zo groot en licht nergens houvast
in het duister zou het anders gevoeld hebben
de pracht en praal deden me niets
van totaal andere aard Fontainebleau
nu denkend het Louvre was eveneens paleis

FONTAINEBLEAU

kamperen in Frankrijk er moeten gegevens worden
ingevuld Paula noteert chef d'imprimerie
Odo dat ben ik niet Paula doe jij het dan beter
het verschil tussen Boucherie en Charcuterie
nu neem ik aan dat het met religie te maken heeft

UIT DE HANDEL

wij kinderen wilden vaak
ons bed uit en bedachten
dan een standaardsmoes
er is iets met mijn oog
“watje boorwater”
twee gevleugelde woorden
binnen onze familie

WONDERMIDDEL

een vakantiecamp een boswandeling
er ligt een dode vogel ze wordt uitgedaagd
jij durft hem niet op te rapen
hoe kwam ze opeens zo moedig
het meisje dóét het het zou gevolgen hebben
had ze wondjes van het nagelbijten
ze krijg een ernstige infectie aan haar vinger
weken van hete sodabaden helpen niet
er wordt besloten dat de dokter ernaar moet kijken
pappa neemt vrij en gaat met zijn jongste
naar dokter Duizend en denkt te waarschuwen
maar maakt doodsbang die nagel moet eraf zegt hij
wist ze toen al van de martelingen bij verhoren nagels
onverdoofd stuk voor stuk trekken
om bekentenissen te krijgen
kwam pappa daardoor op die gedachte
al bij voorbaat krijsend gaat ze naar binnen
maar er is een nieuw middel op de markt
we krijgen een monster sterozan mee
binnen een mum van tijd
is de hardnekkige ontsteking genezen
jammergenoeg is dit wondermiddel uit de handel
het heette teveel bijwerkingen te hebben
het heeft vele diensten bewezen

niet grappig ik kon niet spelen wel verstoppertje
maar als ik niet gevonden werd
kon ik niet uit mezelf te voorschijn komen
en op school bij trefbal *rottig agressief spelletje*
was ik dus zo goed in verstoppen
dat ik vrijwel altijd als laatste overbleef
en maar ontwijken wat er op me af kwam
als ik huilend van de kou uit school thuis kwam
nam mamma mijn handen onder haar oksels
en warmde ze zo
niet alleen warmte maar ook troostrijk
toch een moeder

ONS WOON EN LEEFGEBIED.

In een wel zeer modern jasje.

Einde van ons deel van de Lijnbaansgracht,
op de hoek boekbinderij Kloosterman.

HIRSCH GEBOUW nu Apple store

HET WALLENKANTKINDJE

opeens een herbeleving
waarschijnlijk door het ongeluk van vandaag
Amsterdam parkeren aan de gracht
in de tijd dat daar nog geen 'vangrails' waren
pappa die altijd tot op de blauwe rand
reed met zijn voorwielen om zo min
mogelijk uit te steken ik zo bang
voor het te water raken
zoals gebruikelijk pestte pappa
net als in de lift troostend en gemeen
tegelijk hij liet me dan uitstappen
maar als zij verdronken bleef ik alleen over

zaterdagmiddag de buurkinderen spelen bij ons
pappa rust op het bankbed in de kamer
Maud is lawaaiig mamma zegt ssssssssssst.
die mijnheer die pappa slaapt
met elkaar naar Artis
Maud zegt mijnheer-pappa tegen pappa
een voorbijganger zegt wat zielig die kinderen moeten
mijnheer tegen hun vader zeggen
ook met haar moeder me Marjolijn onder de vogelpoep
kijkend naar het voeren van de zeeleeuwen
de families Bredius en Croiset gezamenlijk naar Oud
Valkenveen 9 mensen 4 volwassenen en 5 kinderen
in een oude Volkswagen kever de mannen voorin
de dames achter elk een kind op schoot
en ik denk Ingrid tussen ze in
Robbie en ik achter de bank in de bagageruimte
met gebogen hoofden bij wijze van spreken
kan ik nu nog de nekpijn voelen
waren het terug Maud en Robbie achterin
Maud en Robbie krijgen elke dag levertraan
dat is ons gelukkig bespaard

Paula zegt vaak gelukkig was er vroeger geen televisie
dan had ik jullie dingen verboden
die andere kinderen wel mochten
gelukkig was er vroeger geen televisie denk ik dan
dan hadden we bij onze huistiran helemaal nooit
meer geluid mogen maken
toch hebben we ook vrolijk op straat naast en met hem
gehuppeld altijd aan één kant vanwege de wond uit het
KZ aan zijn been dat toen bijna geamputeerd was
maar niet alleen op zaterdagmiddag
moet het stil zijn ook op zondag de radio
Mr.G.B.J. Hiltermann bespreekt de toestand in de wereld
en daarna steevast een klassiek concert
naar mijn gevoel was er elke week de negende

Mijn oudste zus vaag te onderscheiden,
bij het feest van de blauwe netten.
Voor mij niet moeilijk gezien, de haar zo
eigen houding en kleding.

Alignements de Kermario et Dolmen

van Beethoven of de pastorale
nee de Eroïca pappa's favoriet of toch de vijfde
ja zaterdagavond Meijer Sluiser en Voskuil
de krant kon hij zich toen nog wel op concentreren
als we 'lawaaï' maakten

EEN LEUKE LAGERE SCHOOLHERINNERING

ritme en rijm
schoolradioprogramma 1956-1957
over gedichten
kwam ik er toen voor het eerst mee in aanraking
leuk en informatief ik genoot
ook van andere items
op dat nieuwe fenomeen op school
het inspireerde was leerzaam

in de vierde klas is er schoolzwemmen
het incident met de gracht
lijkt allang vergeten
maar ze verstoopt zich een jaar lang
en maakt haar badpak nat onder de douche
bang dat ze betraapt wordt
en hoopt tegelijkertijd dat
dat gebeuren zal
het geheim weegt zwaar

geen vergiftiging van thuis
highbrow zo als Haaije Beima
later zou zeggen
ik vond het zo infantiel
in Carré met school naar toneel
"de stad op stelten"
er wordt 'hoog' bezoek verwacht
de burgemeester organiseert
en iedereen moet op stelten
ik heb me stierlijk verveeld
zo onnozel
was ik de enige

behalve auto's die te water raakten
is er een keer een drama gebeurd
onze stoep werd op een gegeven
moment smaller
een blinde voelde met zijn stok
dat hij ophield en dacht
dat hij moest oversteken
en liep regelrecht de gracht in
en is verdronken

Het vroegere restaurant Formosa. Later
Madame Tussaud met de grap Tom Manders

Geen wassen beeld maar echt.

Bekender van Dorus en poessie mauw?
maar daar moet je nu oud voor zijn,

mamma kon boos zijn op pappa en riep vaak ga op
het dak zitten met een bos uien nou dát deed hij niet
maar bij de keer man loop naar de pomp trok hij zijn jas aan
en ging weg toen hij terugkwam wat heb je gedaan
nou ik ben naar de pomp gelopen
ik zie hem voor me de pomp op het Begijnhof

mamma las voor en pappa vertelde verhalen
maar mamma kon ook prachtig verslaan
pappa en zij gingen vaak naar de bioscoop
en Stadsschouwburg en het Concertgebouw
en dan kon mamma 's morgens bij het ontbijt
zo schitterend de films na vertellen
dat je ze zien kon en het gevoel had
er zelf heen te zijn geweest

pappa eet op zondag een gekookt eitje
standaard slaat hij de schaal stuk
op de punt van de eettafel
we logeren in een hotel in Lunteren
eieren bij het ontbijt
een zusje doet het net als pappa anders
slaat te hard en een wel zeer zacht ei
het druipt langs het tafelkleed naar beneden
de vader roept boos 'kliedermachine'
het zusje pareert jij doet het zelf ook altijd
dat had het meisje nooit gedurfd

o o o die vader de pestkop
zegt tegen zijn oudste
twee spijkers op een plankie
doelend op haar niet grote borsten
maar ook dikkie beide
wat ze overigens niet was vond ze vreselijk
iets anders meer plagen dan pesten
of treiteren ze buigt haar hoofd naar
het toetje chocoladevla twijfelend
of ze hem wou Odo drukt haar hoofd
erin met de woorden nu heb je een
strontje op je oog
toch bij problemen / crises
wendden we ons tot hem/ was hij er voor ons
of dat ook voor Marjolijn gold
ja praktisch zo als bij ongelukken
maar bij emoties

de lift bij Gerzon was leuk
een kooi je kon de kabels hun werk
zien doen

GERZON

ze is bang in de lift
haar vader houdt haar hand vast
maar zegt
zo meteen blijft hij hangen
de moeder boos nog meer spanning

mijn vader de eeuwige treiterkop
Marjolijn loopt weg
hij steekt zijn hoofd uit het raam
en roept waarom neem je de sleutel
mee als je wegloopt
lang zal ze niet wegblijven huilend komt ze thuis
geschrokken van de grote hond op de
Zieseniskade van de vrouw die we de
'bordeelslipper' noemden
twee decennia later en een generatie verder
heeft diezelfde man een zo andere reactie
zijn 3 jaar oude kleinzoon wil weglopen
na een blik op zijn oudste dochter
die wit wegtrekt van ongerustheid zegt hij
wacht even Sidney tot ik mijn schoenen aan heb
dan gaan we samen

HET RESTAURANT

een uitje de vader plaagt
ik heb mijn portemonnaie vergeten
het meisje durft verstijfd nauwelijks te eten

ook hierop een vervolg
met de kleinkinderen herhaalt hij het grapje
nog wetende hoe ik me voelde als kind zeg ik
als tante geeft niets ik wel

ruim volwassen zou mijn neefje me vertellen
hoe opgelucht hij daardoor was

STUKJE SFEERTEKENING VAN ONZE OPVOEDING

nee is nee en ja was ja
zeuren zoals vriendinnetjes vaak suggereerden
had geen enkele zin

een generatie verder was het doordat
ze bij ons in huis woonden / hadden gewoond
of was mijn zuster ook dusdanig
consequent / geïndoctrineerd
Sidney NEEN IS NEEN en JAAN IS JAAN
consequent of compromisloos
had er niet voor één keertje een
nou vooruit maar vanaf gekund

C en A

VROOM EN DREESMAN

Teije kwam een keer met een stapel grammofoonplaten.
Mijn vader confisqueerde ze allemaal.
Ingrid timide tegen mij: "hij bracht ze toch voor mij mee".

Altijd ben ik me schuldig blijven voelen, ik heb een soort geluk
gekend, door het grote verdriet van mijn oudste zuster.

TIJDSBEELD

eind jaren vijftig
zittend in de vensterbank
uitkijkend over het Leidseplein
was de wereld groot genoeg
trams rijden af en aan
's avonds gefascineerd door de
aan- en uitspringende lichtreclames
soms de sensatie van een
te water geraakte auto
's winters het plaatje van
schaatsende mensen recht voor het raam
vlakbij bruist het uitgaansleven
een dronken man laveert om de
voorbijgangers heen
valt even later van de stoep
eens per jaar de baggermolen
de wereld in een notendop

Tijdsbeeld nog geen reclame en toch, dan een
programma: “zeg groenteman, zeg groenteman.
wat eten we vandaag?” en “met naald en schaar”

Ida de Leeuw van Rees, geb. Schillekers
Amsterdam, 10 januari 1902- Apeldoorn 1 juli 1987
1926-1940 / 1946-1963 actief op de radio

plaatjes die ook een tijdsbeeld vormen
de melkboer aan huis niet met flessen
maar met maatbeker een halfje een heel
mamma met een kan naar beneden
nog geen koelkast ook geen wasmachine
de grote was de deur uit
de rest achter een tobbe op het wasbord
voor de vuilnisman uit
liep een man met een ratel
er kwam een schillenboer een man met een kar
stinkend vleesafval voor hondenbezitters onder het
raam stond hij af te snijden voor beneden burens
de krultang in het vuur en dan in je haar gedraaid
de toverlantaarn zelfs mee naar school voor een voorstelling
de bakkerskarren nú een thuisbezorgmaatschappij
welnee toen een heel andere tijd ik snap
maar nooit de bewering
dat er tegenwoordig zoveel harder gewerkt
zou worden dan vroeger
werkdruk gewoon vond men indertijd
nou gewoon dan waren er geen stakingen geweest
maar die waren er ook niet onder de kleine zelfstandigen

Mijn oudste zus en ik voor de deur 47/48?

Natuurlijk nu ook en hoe, mentaliteitskwestie.

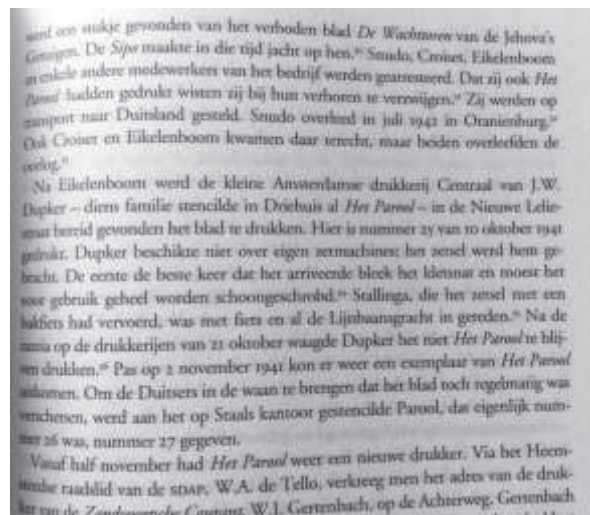
vanuit datzelfde raam
kon je ook de gevangenis zien
waar pappa zat toen in 1941
het oudste zusje geboren werd
wat voor confrontatie moet dat dagelijks
geweest zijn

dat pappa in de gevangenis gezeten had en waarom dat was dát wisten we wél hoe vaak de anekdote met een zwarthandelaar in één cel pappa sliep als een blok na maanden van spanning en die man zei de volgende dag u hebt zeker vaak in de gevangenis gezeten u sliep zo goed

trots waren we op hem we wisten zo geheim als onze joodse komaf was zo openlijk werd er dus gesproken over pappa's illegaal drukwerk gevangenis en kamptijd pas later ook zijn angst dat er ontdekt zou worden dat hij joods bloed had zo gründlich waren de Duitsers dus niet met zijn beroemde halfbroers Max die niet meer op mocht treden en Gerard de paragnost van wereldfaam die echt gemengd gehuwd was de zo bekende achternaam het is een wonder dat zij het kunnen navertellen en dat ik hier zit was dat laatste maar niet het geval hoeveel later hoorden we van de vermoorde familie niet teruggekomen werd toedekkend genoemd we wisten niets maar we voelden wel andere kinderen hadden grootouders en vragen waarom dat deed je niet voelen des te meer maar zelfs dat was onbewust geen foto te bekenen er was helemaal niets gebeurd mamma had niets meegemaakt

twee bezoeken aan Gerard herinner ik me heel jong hij woonde nog in het oosten we werden onthaald en ik kreeg voor het eerst verse abrikozen ik vond ze niet te pruimen en misschien wel vaker maar dit* we waren in de buurt toen Wilhelminapark en we belden aan hij deed open en was verbaasd des Paula's gortdroog had je ons dan niet verwacht en hij onnozel hadden jullie dan opgebeld en later alhoewel hij altijd zei geen familie te 'behandelen' bood hij zijn diensten voor mij aan

in mijn jeugd is me een keer iets gevaarlijks overkomen aangevallen door twee zwanen in het Vondelpark heel bedreigend

1991 Dissertatie. Madelon de Keizer NIOD Blz. 217
Mijn vader had als bron* geraadpleegd dienen te worden
en een exemplaar op de promotie horen te krijgen.

* EEN OMISSIE

om te huilen, mijn vader heeft dit niet geweten.

Dit is mijn 'O' missie.

1e gedrukte nummer augustus 1941

zomerkamp van het Humanistisch Verbond
 Jan Weggelaar blies 's morgens het reveille
 later zou hij tbc blijken te hebben en werd ons
 gevraagd of we ook op die trompet geblazen hadden
 Han van Essen één van de jonge leiders
 Ingrid verliefd op hem later thuis zou ze quasi toevallig
 met haar jongste zusje aan het einde van zijn werkdag
 langs het gebouw van god hoe heette dat reclamebureau
 ook weer de kleuren van het logo zie ik wel
 en daar is de naam Cloeck en Moedigh
 wandelen en hem tegenkomen
 Marjolijn mocht het niet weten
 later zouden de twee oudste zussen
 met elkaar optrekken en viel ik er buiten
 tijdens dat zomerkamp wordt Ingrid gebeten
 door een merrie wiens veulen ze aaide
 ze begreep niet dat de moeder
 agressief was omdat ze een jong had

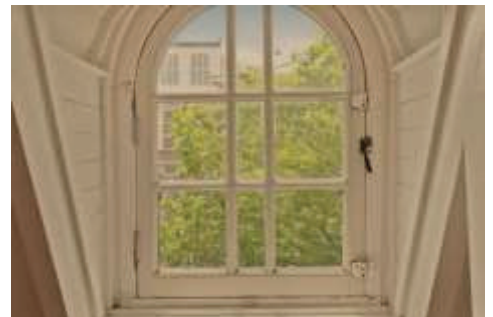
meer HV
 samenzijn in de Waterleidingduinen
 pappa op de fiets beloofde mij
 achterop terug te nemen
 naar het station maar Frieda
 één of andere gefrustreerde vrouw
*wel een dochtertje waar ik niet mee spelen
 wou zij wilde dat we vriendinnetjes werden
 ze waren zo eenzaam*
 sprong bij Odo achterop Paula woedend
 jaloers zei pappa later
 nee maar hij had mij beloofd
 ooit zou hij die vrouw
 over mij raadplegen
 in wat voor hoedanigheid
 geen idee sociaal werkster
 of iets vaags geestelijk verzorgster
 van het H.V. of zo

was het op de middelbare school
 mamma die van spaghetti nestjes maakte
 met eieren erop mijn lievelingseten
 bruine bonen kon toch echt niet
 je mocht het eten voor je verjaardag
 zelf kiezen

buurkinderen Elsje Vogelaar
 zegt tante 'Cola' tegen mijn moeder *
 een ander kind had het over de hemel
 ze zegt bij de Hema de trap op

Zwart met rood en de drie X
 veel steunkleuren.

Het raam van Ingrid's kamer.

Je kunt een stukje Barlaeus zien.

Nu typend vraag ik me af of het uit haar eigen koker kwam...

*Wij mevrouw/ mijnheer, later voornamen.

EEN REBBELEND CHAOTISCH VERHAALTJE Eerder schetste ik een tijdsbeeld, per 1 juli moet er 85 ct. porto op een brief. Ik zie me nog lopen naar de grote staande brievenbus tegen de stadsschouwburg, bij de ingang van de Marnixstraat of op de hoek van de Spieghelgracht. Rood met gouden letters geen strakke vormgeving, de kleppen onder elkaar stadspost en erbuiten. 10 ct. plakte je op een brief 4 op een ansichtkaart en slechts 2 voor in Amsterdam zelf. Als het haast had rende je naar het Leidseplein, in de hoop dat tramlijn 1 of 2 zou komen met een busje achterop, dat bij het station geleegd werd. Ook zie ik oude donkerblauwe trams bijvoorbeeld 7 10 16 met de open balkons, spannend was dat om daar te gaan staan. Groot voelde je je 3 ct. kostte een waterijsje en een kadetje, later werd dat wel 5! Losse dropjes kon je kopen in dat donkere snoepwinkeltje, wat volgens mamma niet hygiënisch was. 2 voor een cent, stiekem zoethout kopen. Naar de cineac gaan en bij een vriendinnetje thuis de o zo verboden stripboekjes lezen. Ik oud? Wel neen, ik ben de jongste dochter en mijn beide ouders leven. Nog centrale verwarming was alleen bij rijke mensen. In de vrieskou naar bed met een stenen of tinnen kruik, die laatste bleef het heetste en die had je het liefst, want je waste je de volgende dag met dat kruikenwater. Toen was het buitenland nog ver naar België een echte reis, blasé vond de onderwijzer onze vakantie naar Scandinavië. In Duitsland kwam je niet op de radio zong schor en vals Cees Laseur als vader Doorsnee de tekst: "kom er nou eens om och die tijden zijn voorbij 10 ct. voor een liter melk 4 ct. voor een ei och die tijden zijn voorbij." Naar Ouderkerk lopen, terug soms met de boot met de bus. Of met een bootje en een bus naar het oude Schiphol *later Fokker*, waar je op de grond achter een hekje naar de met de hand aangezwengelde propellervliegtuigen keek. Nu wordt de tribune langs de Bosbaan afgebroken. Simone Signoret had toch gelijk, nostalgie is niet meer het was. Toen was geluk nog heel gewoon en niet alleen domweg in de Dapperstraat, ook op de Lijnbaansgracht.

De Cineac was al goedkoop 60 ct, maar via Ad Offringa een symbolisch 'duppie'. Odo's vriend uit de sectie bedrijfsleiders woonachtig in de Roemer Vissscherstraat Het Algemeen Handelsblad terugkerend thema.

Juli 1951

Met de Sectie naar Engeland pappa bracht voor ons alledrie een cadeautje mee mijn verjaardag viel erin Marjolijn muziek, ik was blij met het mijne, Ingrid een zakkammetje en vond het niets. In de Lange Leidsche kocht ik grammofoonplaten van de liedjes uit de familie Doorsnee. Ik heb ze nog. Ingrid Jaap Fischer, ik 1. Harry Bellafonte. De strip Deziderius en blondje ontsierde de achterpagina van de eerste slechte kleurenditie van de Varagids *toen nog alleen radio*. Op mogen blijven één keer per jaar voor the last night of the proms vanuit de Royal Albert Hall, de Engelse speech, waarvan ik niets begreep. Sir Malcolm Sargent en Sir Thomas Beecham de deinende zaal, die meezong geweldig meezingen en dat in ons milieu!!! Een evenement, waar je naar uitkeek en wat je ontroerde, dat was toen cultuur. Nu vind je pump and circumstances and rule Britannia populair.

Rule Britannia is in wezen hetzelfde als Deutschland über alles,
zelfs erger, zonder oorlog kun je Duitsland jouw Heimat de fijnste plek vinden,
maar over de wereldzeeën heersen!

PALINGEN EN HARINGEN

pappa en mamma zijn een
lange zaterdag weg
de zusjes eten 's avonds samen
mamma heeft lux paling voor ons gekocht
ter compensatie van hun afwezigheid
we zijn er dol op, maar na één hap stopt het meisje met eten
het staat tegen proeven de zusjes niet of willen ze
mamma niet teleurstellen ze eten alles op
Marjolijn en Ingrid lopen een ernstige
voedselvergiftiging op

over palingen en haringen gesproken
dan kom je terecht bij onze tenten
eerst de enkelwandige 4 persoonstent
met bagagepunt waarin ik sliep en het nog losse
grondzeil wat zou drijven in Larvik bij het noodweer
de dag dat we de boot terug naar Denemarken namen
later de dubbele of Marjolijn of ik moesten
tussen de twee lagen doorkruipen om de palingen
in de grond te duwen
pappa deed buitenom met de houten hamer
die bestaat nog steeds met uitgeslepen kop
de haringen hoeveel ruzies
zijn daar allemaal bij geweest

KAMPEREN

pappa steekt een pijp op om de wespen te verjagen
pappa die 's avonds in de tent voor het
slapen gaan prachtige verhalen vertelt
de fee van Hoevelaken keizer langbaard
op hoge schoenen onder een puntbuikje
koning saaie komkommer later in Engeland
komt the wizard of Ower er bij
thuis leest mamma voor voor het slapen gaan
dat kan ze veel beter dan pappa
bovendien is hij er haast nooit
toch als hij er wel is bedelen we of hij het doet
altijd eerst nee en dan toch en
dan zoals gebruikelijk plagen woorden en zinnen
door elkaar gooiend achterstevoren lezen
mamma die boos wordt
en zegt dat wordt katjesspel
het eindigt altijd met ons in tranen

Ik hield als kind wel van licht erotische boeken, mijn moderne ouders op het gebied van sexualiteit. Paula gooide Kolka en Marisa weg in Noorwegen. Een sprookje, inderdaad grof. Een jongen verliefd op een meisje, een tovenaars ook, hij verandert het meisje in een boom en schurkt zich er langs, dan in een hinde en zichzelf ook en 'paart' het boeide mij uitermate, alle sprookjes zijn luguber en zelden een happy end. Mam: "je had gelijk."

1956 Zweden Fleming Motel
onbekend fenomeen voor ons

Noorwegen
De oudste en de jongste.

helaas zijn de boomstammen die met een
(tautologie) immense vaart naar beneden
raasden *niet zichtbaar* imposant

Links de middelste, rechts de jongste.

pappa vertelde niet alleen aan ons
 later voor ons allang Odo
 vertelde hij verhalen aan zijn kleinzoon
 twee kabouterkes sparappeltje en beukennootje
 hij stuurde ze ook naar Israël Marjolijn vertalen
 Yoram vond dat ze gepubliceerd moesten worden
 hij kreeg er genoeg van en zei na weer een vakantie
 in Scandinavië alleen veel later
 dat ze daar in de bossen waren achtergebleven
 veel meer rust en ruimte
 zouden ze het nog weten de jongens / mannen

bij een dagtochtje we zijn op de Hoge Veluwe
 de auto geparkeerd wij van de weg af
 dat was toegestaan Marjolijn en ik staan
 op boomstronkjes te zingen wij zijn twee
 eenzame cowboys wij zwerven langs bos
 en langs hei de Veluwe is onze prairie
 daar voelen wij ons vrij en blij
 en dan komt er een kudde mouflons aanstormen
 staan blijven roept pappa of mamma
 de groep opent zich bij ons
 om zich er achter weer te sluiten
 even later komt een opzichter vragen
 wat we gezien hebben en weten
 maar het opschrikken moet eerder plaats hebben gevonden
 terug bij de auto stormt een groep herten net zo wild voorbij

een ander liedje op de camping in Gumerup
 er staat een pingpongtafel Marjolijn en ik spelen
 en zingen ping en pong spelen pingpong ping
 zei de pingpongbal weg was de pingpongbal
 en dat was hij ook weg
 in de bek van de zwarte poedel van de campinghouder

in het voorjaar van 1960 ik ben nog 13
 gaan mijn ouders een paar dagen naar Parijs
 ik durf niet met mijn zusjes thuis te blijven
 ik zal bij Eli en Eva logeren die bellen gelukkig af
 een avond ik verberg dat voor mijn zussen
 zo een enorme rugpijn gewoon naar bed
 daar heb ik geen herinneringen aan
 en naar school kom thuis en ga naar de wc
 en blijkt te menstrueren ik roep Marjolijn
 en die geeft me maandverband

's zomers met vakantie in Frankrijk dan 14
 oog ik heel goed zelfs verbaasd zo ontspannen
 wat ik durfde daar op dat bruggetje
 maar het was al zo mis

Paula en Odo bij de Morris Minor

Marjolijn en ik bij de oorsprong van de Maas.

Vacantie 1960

Iets voor Marjolijn, niet voor mij.
 'Gewoon' meegedaan?

mamma verzon/deed leuke dingen
 ze maakte indianentooien
 band voor gordijnhaken en
 daar staken we zelf gevonden
 veren in van pappa leerden we
 de pijl en boog ik heb het nooit gekund
 wegschieten bedoel ik
 een gebogen stokje met een touwtje

winter vreselijk sneeuw en ijs
 voor mij geen schaatsen
 maar met een boek bij de kachel
 sneeuwgevechten ontzettend
 op weg naar school jong dus
 want Ingrid ook nog Elisabeth Wolff
 gooide een keiharde bal bijna ijs
 recht op mijn oog

Nicolaas ik ben bij hem op zijn kamer geweest
 zijn oudere zus Puck bij Ingrid in de klas
 de laatste gaf een feestje bij ons thuis
 mijn ouders en ik bij Cox Schneider thuis
 Conny Stuart 'tante Con'
 het chique restaurant 'the five flies'
 1953 mijn ouders 12 1/2 jaar samen eten hotel Fleissig
 en daarna de bioscoop 'the prince and the showgirl'

Laurence Olivier en Marilyn Monroe.

ze wil de documentaire de witte wildernis zien
 niemand heeft zin om mee te gaan dan maar alleen
 mamma geeft wel fl. 1,25 dan kan ze parket gaan zitten
 dan hoeft ze niet op het goedkopere parterre
 met haar hoofd achterover naar de film te kijken
 maar ze kiest er toch voor en neemt van de
 resterende 15 ct. in de pauze een ijsje
 er was ook stalletjes de nog duurdere fauteuil en balkon
 en die kostten nog meer in grote bioscopen had je zelfs
 net zoals in schouwburgen nog loges ook

om de beurt nam pappa zijn groter worden dochtertjes mee uit
 vrouw van de wereld voelde je je dan mijn eerste keer samen eten
 daarna le ballon rouge recent was hij er weer
 ik vond de film helemaal niet leuk wat ik aan had weet ik nog

Ingrid en Teije waren uit geweest laat geworden
 herrie in de keuken Odo kwaad zijn bed uit
 trof zijn dochter niet te stoppen huilend aan
 een ongeluk gehad wat Teije niet lukte hem wel
 hij wist haar tot bedaren te brengen

1959 Teddy Scholten wint het songfestival met "een beetje"
 Teije roept bij ons binnenkomend : "wij hebben de Biemrechten"

Blaricum 1950 Ze hebben hun best. gedaan,
 het liep zo vreselijk uit de hand.

HET GING IN DE HENS.

we lopen op de Weteringschans
op weg naar de bioscoop Alhambra
in die tijd hebben de zusjes
erg last van 'maaïen'
de vader schreeuwt
Paula is een billenkijkster
gegeneerd steekt mamma de straat over
de vader gaat door roept
die vrouw daar aan de overkant
hoort bij mij en ze is een billenkijkster

kortgeleden zei mijn zus

*Odo wat was je eigenlijk
een rotzak zulke dingen zou
Yoram me niet moeten flikken.
en Paula jij pikte dat allemaal maar
en vervolgt als je het je
goed realiseert liep hij voor
gek niet jij*

maar dat toen niet zo ervaren
de vader heeft een sadistisch
gevoel voor humor

UIT HET VOLGENDE BLIJKT GEEN OPZET voor zichzelf net zo

de vader staat voor het open raam in de erker
en roept naar een voorbijganger
dag mijnheer dag mijnheer
u denkt dat ik gek ben
bén ik ook bén ik ook

De voorbijganger was Simon Carmiggelt, hij kwam elke dag mompelend half dronken voorbij.
Mijn vader deed dat niet om in een KRONKEL te komen, zijn stemming zijn eigen kronkel.

mijn oudste zusje wordt voor het eerst ongesteld
ik zeg nu ben je geen maagd meer
hilariteit alom over zoveel domheid
helpen kon ik het niet dat ze het niet duidelijk
aan me hadden uitgelegd maar ik had een kop als
een biet hoe oud was ik helemaal 8/9

opeens de krantenfoto van HET MEISJE VAN LITTLE ROCK
op mijn netvlies als onze kinderboeken niet over WO II gingen zoals o.a.
de kinderen van no. 67 van Lisa Tetzner dan ging het gegarandeerd
over andere geschiedenis of sociale thema's

alleen maar een beeld jong
ik voorop de fiets bij pappa
Marjolijn achterop

Riquewihr plaatsje in de Elzas

Paula nam 1 glas witte wijn, stomdronken,
niet gewaarschuwd door de huisarts.

Autoloos plaatsje, dus ze moest wel lopen.
Odo en Marjolijn lachen zich rot, verre van geestig
dezelfde ongein als bij haar bijkomen uit narcose.
Boerhave blz. 22 Vacantie '60 blz. 34

Hogere klas lagere school oubollig boek
over een adellijk meisje en ze was nog nooit
ongesteld geweest. Bet. ziek Gegniffel
volwassenen zijn niet anders. Een aangetrouwde
tante *psycholoog* grinnikt als ik zeg:
“zo jammer ik had de potentie wel gehad”